

Utrechtse Stemmen

Oecumenisch tijdschrift voor kerk en samenleving in Utrecht

Utrechtse Stedelijke Raad van Kerken

Reizen - ontspanning of lijfsbehoud...

24^e jaargang
Najaar 2017

Inhoudsopgave:

Woord vooraf.....	3
Franciscaanse reiszegen.....	6
Kerken Kijken buitenland	7
De reis naar Kirkuk, Irak.....	12
Onzekere tijden Stiltecentrum....	17
Interreligieuze Vredesdag	19
Oecumenische agenda.....	20
Advent begint op 4 december....	21
Vertrek Arie Noordermeer	22
USRK zoek Secretaris.....	achterkant

Bij de voorplaat:

Het thema van deze Utrechtse Stemmen is *Reizen*. Dat kan een vorm van ontspanning zijn of lijfsbehoud. Ver weg of dichtbij. Bekende plekken opzoeken of nieuwe indrukken opdoen. Lees verschillende ervaringen en verhalen in deze editie.

UTRECHTSE STEMMEN

verschijnt vijf keer per jaar

Eindredactie:
Arie Noordermeer

Vrijwillige bijdrage:
€ 15,- per jaar

Oplage:
475 exemplaren

Financiële steun:
U kunt het oecumenisch
werk van de USRK
financieel ondersteunen.
Uw gift is welkom op
NL11 INGB 0004 2937 21

Redactiesecretariaat en
Secretariaat USRK:
Rochus Meeuwiszstraat 9
3554 VR UTRECHT
06 – 129 29 894
usrk@ziggo.nl
www.usrk.nl

Artikelen mogen na overleg
met de redactie worden
overgenomen, mits de bron
wordt vermeld.

Woord vooraf

Reizen en Onderweg

Miljoenen mensen en kinderen zijn dagelijks onderweg. In de zomermaanden gaan velen met vakantie, er is maanden lang naar toegeleefd. Sommigen hebben voor het gemak een all-inclusive reis geboekt. Dat is best gemakkelijk, dat wordt een zorgeloze vakantie. Je stapt in het vliegtuig en in den vreemde zorgen ze dat je in je hotel terecht komt. Het voordeel is dat ouders geen omkijken hebben naar de kinderen. Met hun pas behaalde zwemdiploma vermaken ze zich geweldig in het zwembad en met verkoelende drankjes die in overvloed beschikbaar zijn. Ze doen wel of niet mee met de aangeboden activiteiten. De ouders genieten van de warmte die de zon hen bezorgt. Ze moeten nog opletten dat ze zich op tijd insmeren met het anti-zonnebrandmiddel.

Andere vakantiegangers verdiepen zich uitvoerig in die nieuwe onbekende bestemming. Ze hebben reisgidsen gekocht en zich terdege ingelezen van wat er te zien en te doen is. Ook internet heeft hen veel informatie verschaft. Ze weten al zoveel van de locatie dat de reis ernaar toe nauwelijks meer nodig lijkt. Maar tja, het is toch anders als je er zelf bent geweest.

Ook de thuisblijvers zijn onderweg. Immers, is niet iedereen met vakantie? Gelukkig zijn de winkels open en in bedrijven wordt er gewerkt, weliswaar met onderbezetting. Deze thuisblijvers reizen van huis naar werk en terug.

De scholen zijn weer begonnen en kinderen en jongeren gaan op weg om kennis te vergaren. Zo leggen forenzen dagelijks vele kilometers af zowel per auto, als met de fiets of benenwagen.

Op die manier ga je ook naar je eerste afspraakje, je nieuwe liefde of ga je uit om wat te vieren. En natuurlijk moeten we ook op weg om de noodzakelijke boodschappen in huis te halen. We maken ons soms zorgen om wat we morgen nu weer moeten eten. Het lijkt dat

vandaag al verleden tijd is, omdat we in onze gedachten al onderweg zijn naar morgen.

Pelgrims zijn op weg naar een spirituele bestemming. Vaak is dat een klooster om juist daar de drukte van het dagelijkse leven even te vergeten. De pelgrim neemt zich voor bij terugkeer dat nieuwe dagritme voort te zetten in de dagelijkse routine van het (wereldse) leven. Volhouden is heel erg moeilijk, want de claim van de economie krijgt ons al gauw weer in zijn macht. En we willen dat niet; immers, de regelmaat van dat leven in dat klooster is zo heilzaam. Prediker 3 leert ons dat alles een tijd heeft. Het eeuwige komt later. De pelgrim heeft misschien al een glimp opgevangen van dat eeuwige. Als Kerk zijn wij ook op reis en we proberen de weg naar de eeuwigheid te vinden. Dan moeten we eerst pauzeren bij het kruis van onze Heer. Tijdens zijn tijd op aarde heeft hij ons telkens weer de weg gewezen. Hij noemt zich zelfs de Weg. Maar zelfs zijn discipelen waren de weg weleens kwijt en begrepen niet altijd wat hun meester bedoelde.

Paulus heeft een paar lange uitstapjes gemaakt om de boodschap van zijn Heer de wereld in te brengen. Dat waren zeker geen vakantieën, maar wel all-inclusive. Hij deelt dat met de Christenen in Corinthe '...en zo kan ik wel doorgaan. Ik heb veel vaker in de gevangenis gezeten. Ik ben ettelijke keren afgeranseld. Ik heb meer-malen oog in oog met de dood gestaan. Ik heb van de Joden vijf keer de beruchte veertig-min-een zweepslagen gehad. Ik ben drie keer met stokken geslagen en één keer met stenen bekogeld. Ik heb drie keer schipbreuk geleden. Ik heb eens een nacht en een dag in open zee rondgedobberd. Ik heb veel gereisd, waarbij ik vaak gevaar liep door overstromingen, rovers, aanvallen van mijn eigen volk en van anderen. Altijd dreigde er gevaar: rellen in de steden, dood in de woestijn, verdrinking op zee, verraad door valse christenen. Ik heb gezwoegd en geploeterd, nachten niet geslapen, honger en dorst geleden, vaak niet gegeten en kou geleden, omdat ik geen kleren had om aan te trekken. En dat is nog niet alles: elke dag

voelde ik de verantwoordelijkheid voor alle gemeenten.....' (Het Boek 2 Corinthe 11.23-28)

Hoeveel van onze broeders en zusters lijden ook voor hun geloof in Jezus Christus? Verderop in ons huisorgaan geeft Gerrit Jan Westerveld een verslag van zijn ervaring in Irak. En toch gloort de hoop ook daar, wanhoop zal het zeker niet winnen!

Toch zijn miljoenen mensen en kinderen op reis gegaan vanwege wanhoop of omdat hun leven bedreigd is of omdat het voor hen zelfs onmogelijk is geworden om te blijven in hun land. Ze hopen op een betere volgende dag: morgen.

Dankbaar ben ik voor de tientallen jaren van vrede die we in dit land mogen (be)leven. Ja, ik mopper natuurlijk weleens op het weer. Het regent als ik mijn paraplu heb thuisgelaten. Daarnaast ben ik ook weer heel dankbaar voor de vruchten die het land opbrengt. God zorgt voor ons. Ook voor die vluchteling, of de ontvoerde medemens – de moderne slaaf?

Vorige maand meldde de BBC over een landelijke inval en met de arrestatie in één nacht van 111 personen die zich hadden verrijkt aan mensenhandel. Er blijken er duizenden in Engeland te vertoeven die hard moeten werken als slaaf. En niet alleen in de seksindustrie, maar ook op boerderijen en in fabrieken. Hun paspoort is hen afgenomen. Zonder paspoort heb je geen enkele status meer. In Utrecht hebben we dat ook geleerd toen er een paar honderd vluchtelingen in de stad werden 'geparkeerd'.

Dankbaar voor het bezitten van een paspoort heb ik een schitterende reis mogen maken door Oost Europa. Daar is de levensstandaard beduidend anders dan in Nederland. Met die ervaring daar opgedaan ben ik God dankbaar dat ik hier mag leven, vrij om te doen wat ik wil en van zijn regen te genieten.

Henk Korff,
Voorzitter USRK

Franciscaanse reiszegen om op weg te gaan:

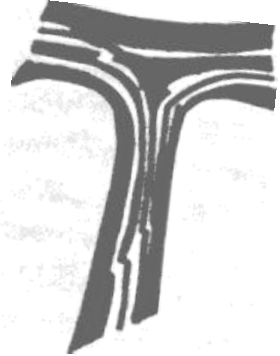
Moge God ons zegenen met onrust
over gemakkelijke antwoorden,
halve waarheden en oppervlakkige relaties,
zodat er diepgang moge zijn in onze harten.

Moge God ons zegenen met boosheid
over onrechtvaardigheid,
onderdrukking en de uitbuiting van mensen,
zodat we mogen werken voor rechtvaardigheid, vrijheid en
vrede.

Moge God ons zegenen met tranen
te plengen voor hen die lijden door pijn,
verstoting, honger en oorlog,
zodat we onze handen zullen uitstrekken tot troost
om pijn in vreugde te veranderen.

Moge God ons zegenen met voldoende dwaasheid
om te geloven dat we verschil kunnen maken in deze wereld,
zodat we kunnen doen
waarvan anderen zeggen dat het onmogelijk is.

En moge God ons zegenen met honger en dorst,
honger en dorst naar Christus zelf, zodat we niet zullen
rusten, totdat we onze rust gevonden hebben in Hem alleen.

Kerken kijken in het buitenland: over eigen grenzen heen

Een buitenlandse (vakantie)reis is een hele goede gelegenheid om andere kerken en kerktradities te leren kennen. Aan een aantal "kerkelijke uitstapjes" (in Luxemburg, Engeland en Schotland) heb ik bijzondere herinneringen.

Waarschijnlijk had ik dezelfde waardevolle ervaringen ook dicht bij huis kunnen opdoen, maar misschien zijn mensen tijdens de vakantie meer in "nieuwe ervaringenmodus". Vakantie brengt mensen in de kerk die daar de rest van het jaar niet komen.

En misschien helpt het dat we tijdens de vakantie even weg zijn uit onze vertrouwde kerkomgeving.

Oost Europa

Deze zomer waren Henk en ik in Bulgarije (Sofia), Roemenië (Boekarest en Timisoara) en Tsjechië (Praag).

Praag is toeristisch en voelt westerers. In kerkelijk opzicht stond Jan Hus centraal. We zagen zijn standbeeld. We bezochten een tentoonstelling over hem in de Bethlehemkerk. We waren er net te laat om zijn sterfdag, 602 jaar geleden, te kunnen herdenken.

Bulgarije en Roemenië waren een heel speciale belevenis. Zelfs in de hoofdsteden spreken weinig mensen voldoende Engels of Duits. Maar wij spreken ook geen Bul-

gaars of Roemeens. Bovendien heeft Bulgarije een eigen, voor ons onleesbaar Cyrillisch schrift (wie kent ze niet, de heilige Cyrillus van Thessaloníki en zijn broer Methodius?).

Moderne roltrappen en led-verlichting contrasteren met typisch communistische grauwe woonkazernes en elektriciteitskabels langs huizen en boven de weg.

Ik ken het communisme alleen uit de media en de schoollessen; hier is het de jeugd en jongvolwassenheid van 50-plussers.

Een paar Bulgaren die wel Engels spraken, maakten me ervan bewust dat armoede een gevangenis is: na de school- of studietijd, als wij in Nederland ons leven gaan opbouwen, weten zij daar vaak al dat ze nooit méér zullen hebben dan het absolute minimum, net genoeg voor eten en huisvesting. Maar enige luxe, zoals een vakantiereis, zit er hun leven lang niet in. Wat doet zo'n verwachting met een mens, vroeg (en vraag) ik me af.

Orthodoxe kerken

Ook in kerkelijk opzicht was het een interessante en leerzame reis.

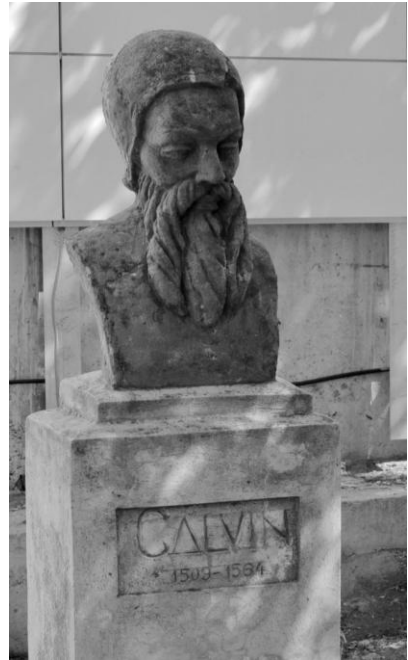
De Orthodoxe kerk domineert. De tweede kerk is de Rooms-Katholieke. De Orthodoxe kerk was nieuw voor me.

Mijn achtergrond is Evangelisch. Sinds de liefde mij anderhalf jaar geleden in de Anglicaanse kerk bracht, raak ik vertrouwd met het gegeven liturgie.

Maar de Orthodoxe liturgie lijkt toch anders. Doordat we de liturgie niet kenden en de taal niet verstonden, konden we alleen maar kijken, luisteren, beleven en ons verwonderen. Onze ervaringen waren vaak indrukwekkend. Om de taalbarrière te compenseren en ons meer met de betreffende kerk (of synagoge, want daar zijn we ook geweest) te verbinden, lasen we in ieder Godshuis minimaal één psalm, hardop, met z'n tweeën, als een soort beurtzang. Voor mij voelde dat vaak als een gebed of zegenwens voor die plaats.

Protestants

Protestantse gemeenten zijn er in Bulgarije en Roemenië nauwelijks. Aan de Strada Luterana in Boekarest bezochten we de gereformeerde kerk (Biserica Reformata Calvineum - een buste van Calvin staat voor de pastorie). Na aanbellen ging de kerk voor ons open en kregen we een rondleiding van de dominee, die blij verrast was dat toeristen "zijn" kerk hadden gevonden. De kerk was ontworpen door een Orthodoxe architect en de stijl van Orthodoxe kerken was herkenbaar. De kerkgemeente

bestaat voornamelijk uit Hongaren die ooit naar Boekarest kwamen om werk te zoeken. De diensten zijn dan ook in het Hongaars. In de zomer gaat een groot deel van de gemeenteleden "naar huis", naar Transsylvanië.

Aan dezelfde Lutherstraat ligt de Lutherse kerk. Die bleef helaas voor ons gesloten.

Leerzame verschillen

Conclusie: Protestantse kerkgebouwen zijn doorgaans alleen open tijdens de dienst of tijdens geplande activiteiten, net als in Nederland. Katholieke en Orthodoxe kerken daarentegen zijn veelal de hele dag open. De hele dag door komen er mensen, niet alleen toeristen, maar vooral de

plaatselijke bevolking. Ze steken kaarsen aan die ze bij de ingang van de kerk hebben gekocht, ze bidden en kussen iconen, ze kniën soms zelfs op hun knieën onder iconen door. Tijd speelt dan geen rol meer.

Waarom ze komen, weten we niet. Misschien voor een moment van stilte. Misschien is het "Hanna" die haar nood voor God brengt. Of misschien wil iemand gewoon even een moment dichtbij God (of Maria) zijn. Dit is het belang van een open kerk, hierin biedt de kerk een unieke plaats. Want waar winkels steeds meer ruimte krijgen en we nauwelijks nog kunnen kiezen uit het enorme aanbod aan entertainment, raakt de ruimte voor rust en spiritualiteit steeds meer beperkt.

Ontkerkelijk

Ook in Bulgarije slaat de ontkerkelijkheid toe, volgens de nachtmanager van ons hotel. Dat zou je niet zeggen als je het grote aantal kerken, de bijna constante inloop en de devotie van de talloze kerkgoers ziet.

Maar: we zijn ook in kerken geweest waar het vaste avondgebed werd gezegd voor bijna niemand. En dat zal daar wel vaker zo zijn. Toch wordt het gebed gezegd, omdat het uiteindelijk gaat om het aanbidden van God, en wie weet komt er toch iemand binnen die gezegend weer weggaat.

Devotie

Over devotie gesproken: ik ben

niet opgegroeid met iconen en heiligen; ik heb geleerd om alleen te bidden tot God (in Zijn drie-eenheid) en daar houd ik aan vast; maar van de diepgang van het besef van heiligheid in de Orthodoxe kerk kan ik zeker veel leren. Boeiend vond ik dat alle wand-schilderingen en iconen dienen als kunst voor onze Heer en Schepper, maar ook als "Bijbel voor ongeletterden", terwijl lang niet in alles het Bijbelverhaal herkenbaar is.

Kerkverplaatsig

Communisme, overheersing en grootheidswaanzin hebben in Bulgarije en Roemenië veel religieus en cultureel erfgoed verwoest, maar niet alles.

Een bijzondere reddingsgeschiedenis is die van de Biserica Mihai Voda in Boekarest. Deze kerk is ten tijde van het regime van Ceaucescu van de ondergang gered. Het moest wijken voor de bouw van Ceaucescu's grote paleis, maar de gehele kerk is op rails gezet en 280 meter verplaatst. Het staat achter een paar huizenblokken verborgen. In dit kerkgebouw kregen we van een mevrouw een groot stuk brood. Normaal gesproken krijgen de gelovigen dit brood aan het eind van de dienst, als ze naar huis gaan. Toen wij er waren, was er geen dienst. Wat de functie van dit brood precies is, is ons nog niet helemaal duidelijk. We ervoeren dit gebaar naar ons als een teken van welkom en verbondenheid. Met eerbied en dankbaarheid

hebben we het gegeten.

In Timisoara hoorden we meer opmerkelijke verhalen over plaatsen en voorwerpen die gespaard bleven toen alles eromheen verwoest werd. Het waren wonderbaarlijke gebeurtenissen na aanhoudend gebed. In het museum in de crypte van de kathedraal leidde zuster Nicoletta ons rond. Vol passie vertelde zij over deze wonderen en andere historische hoogte- en dieptepunten.

Verschillen

Twee weekeinden vielen in onze vakantie. Het ene weekeinde waren we in Sofia, het andere in Timisoara. De reisgidsen hadden ons gewaarschuwd: in de weekeinden zitten de kerken vol met doop- en trouwdiensten. We hebben er een paar meegemaakt. Het is inderdaad een soort marathon: de ene doop is nog niet voorbij of de volgende dopeling met familie staat achterin de kerk al te wachten, of een bruidspaar met hun gasten. Maar wat een verschil tussen Sofia en Timisoara! In Sofia duurde een doop net een kwartier. De priester maakte er wel een feest van, maar ondanks zijn enthousi-

asme voelde het toch als routine, als lopende band-werk. De ouders leken nogal passief. Ze zorgden voor het kind en mompelden iets korts in reactie op wat de priester zei.

In Timisoara duurde de doop bijna een uur. De familie had daarbij ook een actievere rol in - wat ik aanneem - gebeden en beloften, die uitgebreid waren en duidelijk hoorbaar werden uitgesproken.

Ook de zang is divers. In Sofia en Timisoara klonk de kerkzang zoals de Russisch/Slavische koren die ik wel eens gehoord heb. Prachtig! In Boekarest klonk het in mijn oren veel meer "Turks".

Het zal er wel aan liggen welk liedboek ze gebruiken.

Kortom: ik kan niet zeggen dat ik nu weet hoe dingen werken in de Orthodoxe kerk, want dat kan per land, en misschien ook per kerk, verschillen; net als in de Neder-

landse kerken eigenlijk.

Rituelen

Trouw- en doopdiensten kennen een paar bijzondere rituelen. Bij de trouwdiensten krijgen bruid en bruidegom een kroon op het hoofd. Die worden drie keer gewisseld, net als de ringen. Bij de doop wordt het kind helemaal uitgekleed en (na een heleboel ritueel) drie keer snel achter elkaar in het doopwater geplonsd (kopje-onder). In Timisoara leverde dat een enorme plas rond het doopvont op; de dweil moest er aan te pas komen. Pas toen het kind van de schrik was bekomen, begon het te huilen, maar dan ook met overgave. Vervolgens krijgt het kind nieuwe witte kleren aan; een prachtig Bijbels symbool.

Daarna gaan de priesters en diaconen zingend, samen met de familie van de dopeling, in procesie om het doopvont en de tafel waarop het kind lag. Het klonk heel feestelijk en was echt ontroerend.

Zondagen

Ook de beide zondagen van de vakantie hebben we een dienst meegemaakt, weliswaar in een ander land. De gehele dienst wordt staande meegevierd, ook als die vele uren duurt. Voor hen die niet zo lang kunnen staan zijn er spaarzaam banken geplaatst. Ik heb dankbaar van dat gemak gebruik gemaakt.

In Sofia vond ik het niet gemakkelijk om mijn aandacht erbij te houden. Ik herkende alleen het Onze Vader. Het koor zong prachtig en ook de afwisseling tussen geestelijkheid en koor vond ik mooi. Maar de gemeente was verbaal passief. Die was vooral bezig met kruizen slaan en het kussen van iconen. De dienst in de kathedraal van Timisoara vond ik interessanter. Ik genoot van het klokgelui. Tijdens de viering zong de gemeente een paar keer mee en ook de geloofsbelijdenis(?) en het Onze Vader werden samen uitgesproken. Heel imposant: circa 700 gelovigen die samen zingen en bidden.

De metropoliet ging in deze dienst voor en daardoor duurde de dienst 3,5 uur. Sommigen hadden daarvoor het morgengebed van anderhalf uur ook doorstaan (met de

nadruk op staan).

En wat doet het koor na zo'n vijf uren zingen? Dan zing je gezellig samen nog wat na terwijl je naar buiten loopt.

En wat doet de gemeente na zo'n voetentest? Zij vormt een menselijke haag van onder de centrale koepel bij de iconen tot op de trappen buiten om de metropoliet persoonlijk te begroeten, en gaat daarbij spontaan zingen.

Mensen die op het plein voor de kerk stonden, onderaan de trappen, zongen af en toe mee. Dat is nog eens evangeliseren: na de dienst nog een paar liederen buiten zingen.

Deze kathedraal heeft luidsprekers bij de ingang, zodat de dienst ook buiten te volgen is. Cultuurver-

schil?

Een mevrouw nodigde ons hierna in haar beste Duits en Engels spontaan uit voor de feestelijkheden die middag. Ze wilde ons ook graag voorstellen aan de metropoliet, maar dat aanbod hebben we vriendelijk afgeslagen, omdat we allebei moeite hebben met het bijbehorende ritueel: het kussen van zijn hand. Misschien speelt ook hier een cultuurverschil.

Het was een onvergetelijke reis. Ik heb veel beleefd en veel geleerd. De vieringsvormen mogen anders zijn dan wat ik in Nederland gewend ben, maar de Heilige Geest overbrugt alle cultuurverschillen!

Ilona Welleman

Onze reis naar Kirkuk, Irak

Met drie mensen uit Utrecht maakte ik dit voorjaar een reis die in de afgelopen jaren door talloze mensen in de omgekeerde richting is ondernomen. Tien dagen waren we, zuster Yosé Höhne Sparborth, namens Kerk en Vrede, Erik Borgman, hoogleraar theologie en dominicaan, Arie-Nico Verheul, voorzitter van het UPLR, en ondergetekende, gast van de Chaldeeuwse bisschop Yousif Thomas Mirkis in Kirkuk - Noord-Irak.

Sinds het bezoek met een delegatie van de Nederlandse Raad van kerken aan het Midden-Oosten, kort voor de Golfoorlog en de verdrijving van Saddam Hoessein uit Irak, heeft zuster Yosé contact gehouden met pater Yousif Thomas Mirkis. De dominicaan werkte

toentertijd in Bagdad. Na de val van Saddam Hoessein was hij nauw betrokken bij de inrichting van een nieuwe, democratische samenleving in zijn land. Pater Mirkis spande zich in voor de oprichting van een volksuniversiteit in de hoofdstad. Dit instituut moest

na de jaren van dictatuur voorzien in een behoefte aan kennisverdieping. Toen het in Bagdad te gevaarlijk bleef om in het openbaar bij elkaar te komen ontwikkelde hij met zijn mensen diverse cursussen op het internet voor de volksuniversiteit.

Na de inval van de Amerikanen in 2003, raakte het overheidssysteem ontwricht en werd het ook voor buitenlanders te gevaarlijk om in Irak te reizen. In deze jaren ontmoetten zuster Yosé en pater Mirkis elkaar regelmatig ergens in Europa. Bij deze momenten werden ook mensen uit politiek en vredesbeweging uitgenodigd om van pater Mirkis uit de eerste hand te horen over de situatie in Irak. Zeven jaar geleden heb ik pater Mirkis bij zo'n bezoek voor het eerst ontmoet en sindsdien contact met hem gehouden.

Uitnodiging en bezoek

Vorige zomer was Yousif Mirkis een dag te gast in de Utrechtse parochies. Daarbij nodigde hij ons uit voor een bezoek aan zijn nieu-

we werkplaats: het bisdom Kirkuk, in Noord-Irak.

Kort na zijn aantreden, in 2014, was dit gebied in het nieuws door de verovering van Mosul door Daesh, in het Westen meer bekend als IS. Massa's mensen ontvluchtten de stad en de omliggende dorpen. Ongeveer 600.000 mensen vonden een veilige plaats in de nabije omgeving, rond Kirkuk, in de autonome regio Kurdistan, waar de Peshmarga de orde bewaart.

Het leven in de stad is getekend door de aanwezigheid van vluchtelingen: overal wordt gebouwd. In het straatbeeld kreeg ik al een voorlopig antwoord op de vraag of christenen er worden vervolgd. Ik denk het niet als ik zie hoeveel auto's er rijden met een kruis of ikoon hangend aan de achteruitkijkspiegel en het ichtussymbool op de kofferbak. Een gids wees ons er onderweg op de rookwolken boven de stad: van de brandende olievelden bij Mosul, dat stap voor stap door het Irakese leger werd heroverd. We logeerden in het bisschopshuis en zagen hoe talloze mensen de deur van de bisschop achter de politiepost weten te vinden.

De bisschop bouwt.

In een nieuwe wijk waar niemand aan de voorzieningen denkt sticht de bisschop een school met eraan een zaal, die op den duur ook geschikt kan worden gemaakt als kerk. De bouw wordt gerund door pasafgestudeerde ingenieurs

die 50 mensen aan het werk houden, voor een groot deel (Syrische) vluchtelingen die hun eigen brood verdienen.

Tot nog toe heeft de bisschop steeds voldoende geld gekregen voor de aanschaf van materiaal en de betaling van het loon om het werk door te laten gaan. Tussen neus en lippen door hoorden we dat de kerk voor de bomen langs de straten, de leefbaarheid in de wijk heeft, gezorgd.

De bisschop zorgt ook voor het geld waarmee kunstenaars de muren in een leukemiekliniek voor kinderen kunnen opvrolijken en de apothekers er deugdelijke medicijnkasten kunnen aanschaffen.

De creativiteit van de bisschop blijkt ook na de vondst van een bron

op het terrein van een van kerken in de stad. Hij heeft bedacht dat hij met het water een autowasstraat kan beginnen. Bij dit bedrijf komt een kantine voor de chauffeurs die er een hapje kunnen eten. Dit levert weer werk op en betekent voor de mensen inkomen.

Elders in de stad is de bisschop bezig met de bouw van een bakkerij. Zelf brood bakken is voor hem, die vele monden moet voeden (o.a. 700 studenten) goedkoper dan brood kopen. En opnieuw: een bedrijf biedt mensen werk en inkomen.

Na de val van Mosul, in 2014, nam de bisschop met zijn gelovigen (geschat op 7000 mensen) de zorg op zich voor een kamp met 4000 vluchtelingen. Het bisdom zorgde

voor tenten, voedsel en onderwijs. In de loop van de afgelopen drie jaar zijn de tenten vervangen door wooncontainers. De bisschop heeft de zusters Dominicanessen, die ook zelf zijn gevlucht, gevraagd bij de kathedraal een school voor vluchtelingen in de buurt te starten. Anders dan bij de staatsscholen waarin religieuze denominaties gescheiden zijn is de kathedrale school een religieus gemengde school voor moslims, yezidi's en christenen. Het hoofd is een Dominicanes en het merendeel van de leerkrachten zijn moslim. Alle feesten, van moslims en christenen, worden er samen gevierd.

Verder is er bij de kathedraal een medische kliniek waar het mes ook aan twee kanten snijdt. Voor vluchtelingen zonder geld is er gratis zorg en tientallen pas-afgestudeerde artsen, moslim, yezidi, en christen, krijgen er de kans de hun beroepsvaardigheid op peil te houden.

Studentenproject

Onder de vluchtelingen die naar Kirkuk kwamen bevinden zich, uiteraard, ook jonge mensen, studenten, uit Mosul. Voor hen is het kamp geen omgeving om te studeren. Bisschop Mirkis haalde aanvankelijk 200 jonge mensen die in Mosul hadden gestudeerd uit de kampen. Hij bracht ze onder in huizen in het beveiligde deel van Kirkuk. Deze huizen huurt de bisschop van mensen die de stad hebben verlaten. De woningen

worden met bedden gevuld, tot maximaal 40 per huis. Vervolgens zorgt de bisschop voor een functionerende keuken (met voedsel), water en wifi-verbinding. De stad Kirkuk zorgt voor de betaling van het collegegeld. Zo konden jonge mensen weer gaan studeren en werken aan hun toekomst. Intussen zijn er zevenhonderd deelnemers in het project.

In de eerste plaats neemt de bisschop yezidi's op. Zij vormen een groep die nergens in het Midden-Oosten welkom zijn. Naast hen heeft de bisschop ruimte voor christenen en moslimvrouwen. Door gebrek aan meer middelen worden moslimmannen alleen bij uitzondering in schrijnende situaties toegelaten. Naar de cultuur van het land wonen mannen en vrouwen gescheiden.

De bewoners van een huis kiezen zelf hun leider die in huis verantwoordelijk is voor de dagelijkse gang van zaken. Bij de keuze speelt godsdienstige achtergrond geen rol. Bisschop Mirkis zet in op de ontmoeting van mensen van verschillende achtergrond, die in huis ontdekken dat samenleven met anderen mogelijk is. Ook hoopt hij van harte dat de jonge mensen door de ervaring in deze huizen besluiten in Irak te blijven en het kader vormen voor Irak na het verdwijnen van Daesh (IS).

Een etmaal bij de studenten

Ik logeerde een dag in een van de studentenhuizen. Daar ben ik geraakt door het leven van een

vluchteling. Dertig jongens in een ruim woonhuis met een keuken met een aftands gasfornuis, een badkamer met toilet, een wasmachine en een grote tuin. In de keuken staat de enige tafel van het huis met een paar plastic stoelen. Daarmee moet je het samen doen. De eerste vragen bij binnenkomst gingen er over met wie ik wilde praten en bij wie ik op de kamer zou willen liggen: bij christenen, yezidi's of moslims. Ik maakte duidelijk dat het er voor mij niet toe doet.

Iedereen is nieuwsgierig waar je vandaan komt en wil weten wat je komt doen. De meesten zijn dankbaar voor alles wat je van hen en van hun land weet te vertellen en ze leggen graag verder uit.

Ik werd er ontroerd door het vertrouwen van de vreemde jongens die hun verhaal vertelden en soms over elkaar spraken als broers .

Ik kreeg een bed op een kamer met acht jongens. Ik zag ze gelukkig met twee vierkante meter! Voor hun is het bed de vervulling van een droom: rustplaats voor je lijf, bergplaats voor je goed en werkplaats voor je toekomst! Deze plek geeft meer rust dan welke tent of container die je met familie of vreemden in het kamp moet delen.

Het was een intense ervaring daar te kunnen liggen: voor mij een wereld van verschil.

In de praktijk kost deze voorziening de bisschop ongeveer € 250

per student per maand. Een simpel rekensommetje maakt duidelijk dat het om kapitalen gaat...

We waren op het afstudeerfeest van 60 van deze studenten, waar de gouverneur met een onderscheiding voor de bisschop duidelijk maakt hoe belangrijk het werk van de kerk is voor de vrede en opbouw van het land.

Ik word ontroerd door het vertrouwen van de bisschop die het lef heeft om de zorg voor zoveel mensen op zich te nemen terwijl hij niet weet waar het geld voor de volgende maand vandaan zal komen.

Ontmoeting

De tweede pleisterplaats op onze reis was het klooster in Suleymania, een stad in het kerngebied van Kurdistan. Daar is sprake van meer veiligheid zodat wij zonder begeleiding op straat konden komen.

Het klooster is pas enkele jaren geleden gesticht door religieuzen die hun klooster in Syrië (Marmousa) moesten verlaten.

De kleine gemeenschap, met een vaste kern van drie mensen, maakt de opdracht van hun congregatie, de ontmoeting en de dialoog met de islam, in mijn ogen op een onnavolgbare manier waar. De stichter van de gemeenschap, Paolo dall'Oglio, is al lange tijd spoorloos; waarschijnlijk in handen van Daesh, IS. Het huis werd bij de stichting van het Kalifaat (IS), in 2014, twee jaar lang het onderdak van tweehonderd

vluchtelingen. Op dit moment zijn deze gasten in betere (container-) woningen in de omgeving ondergebracht. Velen van hen hebben nog contact met de gemeenschap. In een stad met weinig ruimte is het klooster, letterlijk en figuurlijk, van de morgen tot de avond, een oord van ontspanning. Na de gebedsdienst in de ochtend gaat de poort van de binnenplaats open en begint er elke dag opnieuw een komen en gaan van mensen. Zij vinden in de pandhof een stil moment of komen in een van de zalen voor allerlei cursussen - van Engelse taal tot handwerken.

Een uur op de bank bij de poort gaf me inzicht in wat er gaande is.

Een jonge apotheker vertelt me dat hij uit Mosul naar Suleymania is gevlucht. Hij is nu de koning te rijk omdat hij gehoord heeft dat hij de volgende dag, als lid van een ambulante medische team terug mag. Ik keek blijkbaar nogal bezorgd. Ik dacht aan de ellende die daar is. Maar hij mij duidelijk maakte dat er niets mooier is dan weer naar huis te gaan.

Een ander vertelt dat hij hier na 20 jaar terug is. Hij komt om afscheid te nemen van zijn oude vader die helaas niet met hem naar Europa kan.

Na het avondgebed verzamelen zich de mensen die in het klooster logeren en wordt de maaltijd gereed gemaakt. Iedereen helpt daaraan op eigen wijze mee. En één meer of minder aan tafel

is niet belangrijk. Niemand komt er vergeefs, zo lijkt het.

Op de laatste dag van ons bezoek waren we met de gemeente te gast in de grote moskee van de stad. Ons bezoek viel er samen met de voedseluitreiking aan de armen: 700 mensen kregen er hun maaltijd. Wij deelden in het “brood van de armen”, een bonensaus met vlees. We zagen zonder dat we hun taal verstaan dat deze mensen, van klooster en moskee, met elkaar vertrouwd zijn.

In de speech voor ons gezelschap werd herinnerd aan de traditie van deze streek, waarin ontmoeting en vreedzaam samenleven van verschillende groepen al generatieslang wordt geïmplementeerd. De sjeik wees ons op de opdracht die gelovigen met elkaar verbindt :

aan vrede te werken.

Wat bewaar ik van deze reis?

We hebben als reizigers het voorrecht gehad te zien dat het menselijke, onder uiterst moeilijke omstandigheden soms lukt niet verder in chaos af te glijden maar iets van het leven te bewaren .
Daarom heeft de reis voor mij te maken met de herinnering ‘waartoe wij zijn gemaakt, dat diep in ons geweten opnieuw het licht ontwaakt, dat in ons wordt herschapen de geest die overleeft, dat onze lieve aarde nog kans op redding heeft.

Gerrit Jan Westerveld,
pastoraal werker
van de RK-parochies in Utrecht

Onzekere tijd voor het Stiltecentrum

Met alle vernieuwingen die het winkelcentrum Hoog Catharijne ondergaat hebben we als bezoekers geen idee voor welke uitdagingen winkeliers staan. Dat geldt niet alleen voor het verhuizen van de oude naar de nieuwe locatie, maar ook om de verkoop zo kort mogelijk te onderbreken. Slimme winkeliers geven op de oude locatie hoge kortingen om daarna weinig goederen over te brengen naar de nieuwe winkel. Het Stiltecentrum zal niet verhuizen, immers de kapel en naast liggende ruimten zijn privé eigendom van de Zusters van de Eucharistie.

Tijdelijke sluiting

Vorig jaar al gonsde het dat PAX zou gaan verhuizen en opeens

gebeurde dat op 31 maart. Vanaf die datum zat er niemand meer in de receptie van het pand om de

kapel op weekdagen te openen en toezicht te houden. Om die reden heeft het bestuur besloten in april het Stiltecentrum niet open te stellen. Om de organisatie tot het verkrijgen van toegang tot het pand door de vrijwilligers goed te organiseren bleven we ook in mei gesloten.

Beperkte openstelling

Na Pinksteren konden we gelukkig weer open te gaan. Vanwege het kleine aantal vrijwilligers besloten we de dagelijkse opening te concentreren op dinsdag en woensdag.

Vrijwilligers komen nu al om 10 uur om de kapel open te stellen voor de vele bezoekers die daar om hun moverende redenen komen. Pas na 15.30 uur sluiten zij het pand weer af. Daarmee maken ze lange dagen. Voor een persoonlijke ontmoeting is men hartelijk welkom in de naast de kapel gelegen ruimte die open is van 12.00 tot 15.30 uur. Onze vrijwilligers zijn acteren dan als gastheer en gastvrouw die u graag een kop koffie of thee serveren.

Middagpauzevieringen

Op beide dagen gaan gelukkig de Middagpauzevieringen door om 12.45 uur, dankzij de inzet van voorgangers van vele kerken. Echter onze toekomstige openingsmogelijkheden zijn onzeker geworden. In augustus is de pas-

sage voor het pand eenzijdig afgesloten. Vanwege wijzigingen op Hoog-Catharijne is het vinden van het Stiltecentrum nog minder gemakkelijk geworden. We hebben om vermelding op richtingaanwijzers gevraagd. Die is met name nodig voor de velen die vanaf het station via de Maria-route op weg zijn naar het Catharijneconvent. Onze kapel is een van de pleisterplaatsen.

We weten nog niet wanneer we onze deuren moeten sluiten vanwege de niet te vermijden verbouwing van Hoog-Catharijne. We zetten ons in om de Middagpauzevieringen zo lang als mogelijk is door te laten gaan. Wilt u samen met ons daarvoor (blijven) bidden? Voor zowel onze vrijwilligers als de voorgangers van de Middagpauzevieringen is het bemoedigend als u de weg naar het Stiltecentrum weet te vinden. Nee het is gelukkig geen echt zoekplaatje. Vanuit het station lopend gaat u bij de winkel van Blokker rechts af en bij de delicatessenwinkel linksaf. Zoals gezegd de viering begint om 12.45 uur en duurt ongeveer 20 minuten.

We hopen dat we nog lang van de stilte mogen genieten, hoewel het huidige bouwgeweld ons wat ongerust maakt. Maar toch, tot ziens op Godebaldkwartier 74.

Henk Korff

17 september: Interreligieuze vredesdag in Utrecht-West

In het kader van de Nationale Vredesweek, van 16 t/m 24 september 2017, organiseren leden van verschillende religieuze groepen in Utrecht-West op zondag 17 september 2017 een programma waarin ontmoeting en vreedzaam samenleven centraal staat.

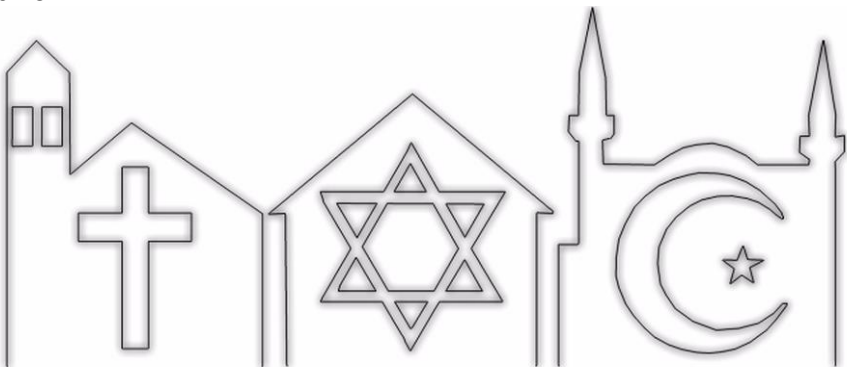
Om 10⁰⁰ uur is in de Dominicuskerk (Händelstraat/Palestrinastraat) een gemeenschappelijke viering van de katholieke gemeenschappen en de Protestantse Wijkgemeente in Utrecht-West.

Om 11⁴⁵ uur wordt in een van de zalen van de Dominicuskerk een film vertoond met een interview Jacques Mourad, een monnik uit een Syrisch klooster, die gevangene was van IS en van het Syrische regime. Aansluitend is iedereen uitgenodigd voor een nagesprek over de film tijdens een wandeling naar de Voorkamer waar de wandelaars een lunch zal worden aangeboden.

Om 13⁰⁰ uur wordt in De Voorkamer, Kanaalstraat 225, door vluchtelingen een programma met muziek en theater verzorgd.

Om 14⁴⁵ uur wordt het programma in de Antoniuskerk (Kanaalstraat 200) afgesloten met een interreligieuze gebedssamenkomst, die is voorbereid door mensen uit moskee, kerk en synagoge. Na afloop is daar ook gelegenheid om elkaar te ontmoeten bij thee en koffie.

Meer informatie bij G.J. Westerveld: gj.westerveld@tiscali.nl of (030) 296 30 78.

Oecumenische agenda:

Alle dinsdagen en woensdagen:

12⁴⁵ u Middagpauzevieringen in Stiltecentrum Hoog Catharijne

september

13 Themabijeenkomst USRK, De Rank, Vliegend Hertlaan 4a; 19³⁰ uur

17 Oecumenische viering Vredesweek; Dominicuskerk, Palestrinastraat, 10⁰⁰ uur

18 Startbijeenkomst Walk of Peace 2018; Geertekerk, 19³⁰ uur

28 De kracht van Luther, Torengleinkerk Vleuten; 20⁰⁰ uur

oktober

17 Vergadering moderamen USRK, Augustinushuis, 14⁰⁰ uur

25 Allen één? Marekerk De Meern, 20⁰⁰ uur

31 Hervormingsdag (Luther 1517)

Gemeenschappelijk gebed Mariakerk, De Meern, 19³⁰ uur,

november

1 Allerheiligen

2 Allerzielen

11 Oecumenische Sint Maartens Vespers Domkerk, 19⁰⁰ uur

13 Plenaire vergadering USRK, 19³⁰ uur

15 Bijeenkomst rond Pastorale zorg bij rampen; Antonius ziekenhuis, Leidsche Rijn, 10⁰⁰ uur

december

1 Inluiden van Advent / Adventsmarkt Pandhof Domplein, vanaf 16³⁰ uur

4 Kerkelijke Nieuwjaarsbijeenkomst USRK, 19⁰⁰ uur

Utrechtse kerken luiden advent in op 4 december

Op zaterdag 4 december 2017 om ongeveer half vijf, aansluitend op de zaterdagmiddagmuziek in de Domkerk, start er in de Pandhof naast de Domkerk een adventsmarkt waar de Utrechtse kerken zich presenteren.

Elk jaar lijkt de adventsmarkt in de Pandhof weer iets groter te worden en meer bezoekers te trekken. Kerken presenteren zich in informatiekramen en lichten het publiek voor over hun activiteiten in de kersttijd. Kinderkoren zingen adventsliedjes en er worden stalletjes en kransen verkocht, meestal voor *het goede doel*. Ook glühwein, warme chocomel, mandarijnen en kerstkransjes ontbreken niet.

Nadat iemand van de USRK of van de Domkerk een korte toespraak heeft gehouden, worden de lichtjes in de grote kerstboom ontstoken en luiden de klokken van de Domtoren.

Als ook uw kerk zich op deze adventsmarkt wil presenteren, neem dan contact op met het secretariaat van de Domkerk en informeer naar de mogelijkheden.

Ambtelijk Secretaris neemt afscheid

Arie Noordermeer verlaat de USRK

Wie kent hem niet. Toen ik in 2009 als penningmeester aantrad bij de USRK zat er bij de vergaderingen een meneer, ambtelijk secretaris, die alles wist en iedereen kende in het kerkelijk circuit van Utrecht. Nou, ik kende niet zoveel mensen, alleen die van mijn RK achtergrond, maar dankzij Arie ben ik aardig ingeburgerd bij andere kerken.

Doordat ik ook de salarisadministratie onder mijn hoede kreeg weet ik nu eigenlijk alles van Arie. Nu maakt alles weten, dus niet gelukkig, maar nu hij heeft aangekondigd bij ons het dienstverband te beëindigen, weet ik dat hij in augustus al 12½ jaar trouw zijn werkzaamheden heeft gedaan.

Daarbij blijkt dat hij ook thuis zijn vrouw en zoon gewoon inschakelde als hij zelf wat in tijdnood kwam. Deze zijn wij dus ook grote dank verschuldigd.

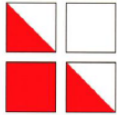
De meeste mailtjes die ik van Arie kreeg werden net na middernacht verzonden, hierdoor rijst de vraag: slaapt die man nog weleens?

Hij is onvervangbaar en het zoeken naar een opvolger zal nog wel wat grijze haren geven.

Doordat bij vele leden de inkomsten achteruit gaan moeten wij nu ook kijken naar vrijwilligers maar dat zal niet mee vallen. De werkzaamheden zijn zeer gevarieerd en ook wel op te splitsen voor meerdere personen. Wij gaan het zien.

Arie, namens het moderamen dank ik je hartelijk voor je tomeloze inzet en interesse. Mede dankzij jouw grote inzet is de USRK met al haar leden een begrip geworden in Utrecht.

Christien van den Heuvel-van Maarseveen,
voormalig penningmeester

Utrechtse Stedelijke
Raad van Kerken

Vacaturemelding

Wegens het vertrek van onze huidige Ambtelijk Secretaris, Arie Noordermeer, is de USRK op zoek naar kandidaten die belangstelling hebben voor de vrijwilligersfunctie van

Ambtelijk Secretaris (v/m)

De USRK is opgericht in 1968. Het is een samenwerkingsverband van 20 kerkgenootschappen in de gemeente Utrecht. Kerntaken van de USRK zijn: in de samenleving laten zien waar het evangelie voor staat en dienstbaar zijn aan die samenleving. Leden van de USRK willen dat graag doen door zoveel mogelijk samen te werken. Interkerkelijke samenwerking of oecumene is gericht op uiteindelijke eenwording van de kerken. Verder wil de USRK gesprekspartner zijn voor de gemeentelijke overheid alsook voor maatschappelijke en religieuze organisaties. Het moderamen van de USRK wordt bijgestaan door een Ambtelijk Secretaris.

Wij zoeken kandidaten

- bij wie de oecumene in het hart is ingebed;
- die zich gemiddeld 8 uur per week willen inzetten;
- die bereid zijn om deze functie gedurende tenminste een aantal jaren te vervullen;

Taken

In de taak van de ambtelijk secretaris kunnen twee taakgebieden worden onderscheid:

- Bureauwerkzaamheden:
 - o communicatie
 - o redactie Utrechtse Stemmen
 - o opstellen jaarverslag
 - o onderhoud website
 - o beheer van het archief
- Het ondersteunen van vergaderingen
 - o opstellen jaarplanning
 - o vergaderlocaties regelen
 - o voorbereiden en notuleren van vergaderingen (± 11x per jaar)

De bureauwerkzaamheden kunnen zodanig worden ingedeeld dat ze in de privésfeer passen. Voor de vergaderingen echter is de opgestelde jaarplanning bepalend. Het is mogelijk om de functie op te splitsen in een bureaufunctionaris die genoemde werkzaamheden thuis uitvoert en iemand die samen met de voorzitter de agenda voor de vergaderingen opstelt, de vergaderingen bijwoont en notulen uitwerkt.

Vergoeding

De vergoedingen zullen in overleg worden vastgesteld evenals de vergoeding van reis- en/of telefoonkosten.

Reacties

Hebt u tijd om zich in te zetten voor de oecumene? Dan ontvangen we graag uw reactie vóór 17 oktober 2017. Voor meer informatie of het aangeven van uw enthousiasme neemt u contact op met de voorzitter van de USRK, Henk Korff: henkkorff@gmail.com of (06) 531 300 86.